

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Franciszek Michał
Nazwisko: Amałowicz
Miejsce urodzenia: Lwów
Data urodzenia: 22-09-1903
Imię ojca: Franciszek
Imię matki: Malwina
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Teczka akt personalnych żołnierza Franciszka Amałowicza z Centralnego Archiwum Ministerstwa Obrony Narodowej z okresu 10.06.1954 - 31.12.1963. Został zweryfikowany w stopniu kapitana ze specjalizacją lekarza; od 31.01.1951 przeniesiony do rezerwy. 12.05.1955 został orzeczony jako zdolny do służby liniowej. Akta zawierają adnotacje na temat jego przeszłości wojennej 1939-1945, działalności konspiracyjnej w AK i lakoniczne adnotacje na temat aresztowania, internowania oraz uwięzienia w obozach w ZSRR (09.11.1944 - 09.01.1954) i repatriacji do Polski (1954 rok).	Akta o sygn. IPN BU 2174/643 (1306/67/1). Wzmianki na temat jego uwięzienia i wywózki do ZSRR znajdują się ponadto w innych wym. poniżej aktach operacyjnych dot. F. Amałowicza: IPN BU 0423/4640 (4053/IV), IPN BU 0227/880 (65011/II) i IPN BU 0227/1009 (66122/II).	Z materiałów pochodzących spoza zasobu archiwalnego IPN można doprecyzować przebieg uwięzienia i zesłania F. Amałowicza. Po wkroczeniu Armii Radzieckiej do Rembertowa, F. Amałowicz ujawnił się 12.09.1944 z działalności w AK. Został zmobilizowany do II Armii WP. 09.11.1944 został aresztowany przez NKWD i osadzony w obozie specjalnym GZI WP w Skrobowie. W maju 1945, został przeniesiony do obozu jenieckiego NKWD w Stalinogorsku (Nowomoskowsk). W 1946 został wysłany do więzienia śledczego Butyrki w Moskwie, gdzie 04.12.1946 skazano go na 7 lat więzienia. Był więziony kolejno w: Mińlagu, obozach jenieckich w Stalingradzie i w m. Asbiest, obozie nr 2 w Charkowie i obozie Dubrawnyj. Podczas uwięzienia pracował gł. jako lekarz. Repatriowany, 09.01.1954 dotarł do Polski. Powrócił do Rembertowa.

Major Franciszek Amałowicz, pseud. "Tatar" z czasów konspiracji, były komendant AK Obwodu "Obroża" Rejonu IV w Rembertowie, po repatriacji w 1954 roku do Polski z ZSRR pozostawał wraz z innymi podkomendnymi z podległego sobie terenu w operacyjnym zainteresowaniu Wydz. III WUBP w Warszawie i Wydz. III MUBP m.st. Warszawa przy współdziałaniu PUBP w Otwocku i Wołominie. Powodem były przedsięwzięcia operacyjne aparatu bezpieczeństwa z 04.08.1954 realizowane w ramach sprawy operacyjnej zmierzające do rozpracowania środowiska członków AK z rejonu Rembertowa i przejścia uzbrojenia zmagazynowanego i (jak podejrzewano) ukrytego przez AK po zakończeniu wojny. F. Amałowicz 01.04.1954 wyjechał na teren powiatu jeleniogórskiego w związku z powyższym tam 16.12.1954 został przesłuchany w tej sprawie. Nie stwierdziwszy wrogiej działalności ww. i pozostałych figurantów, po reorganizacji aparatu bezpieczeństwa w 1959 roku sprawę zakończono. Uznano, że materiały nie przedstawiają żadnej wartości operacyjnej i 03.06.1959 Wydz. III SB KMO m.st. Warszawa zarchiwizował akta pod sygn. 12876/IV. Materiały przerejestrowano i 06.03.1972 akta złożono w Wydz. „C” KSMO pod sygn. 4053/IV.

Akta o sygn. IPN BU 0423/4640 (4053/IV) oraz zapisy ewidencyjno-kartoteczne.

Franciszek Amałowicz kierownik Ośrodka Zdrowia w Kowarach został zarejestrowany w Wydz. „C” KWMO we Wrocławiu 30.08.1961. W dniu 15.10.1962 został zarejestrowany do Sprawy Operacyjnej Obserwacji (nr 1953) rozpoczętej tego dnia przez SB (KMMO) w Jeleniej Górze. Z zapisów kartotecznych pochodzą adnotacje, że głównym bądź jedynym figurantem sprawy był F. Amałowicz, w sprawie stosowano agenturę i perlustracje korespondencji. Brak dalszych informacji do sprawy. Sprawę zakończono nie stwierdziwszy „wrogiej” działalności figuranta i zarchiwizowano ją 18.08.1964 pod sygn. 5647/III/ES. Potem zmieniono sygn. na 97907/II. Akta wybrakowano w 1984 roku (protokół brakowania nr 42/84).

Materiały o sygn. 97907/II zostały zniszczone w 1984 roku. Wpis w oparciu o dokumentację ewidencyjno-kartoteczną.

Zarejestrowany 16.02.1970 przez Wydz. III KSMO w Wydz. „C” KSMO pod nr rej. 5417 w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego (KE) o krypt. „Uparty” nr rej. 5417. Formalnie Kwestionariusz Ewidencyjny dot. grupy osób; w chwili jego rejestracji F. Amałowicz nie był gł. figurantem sprawy. Powodem wszczęcia sprawy było podjęcie w 1969 roku przez grupę weteranów AK Obwodu „Obroża”, z inicjatywy ich byłego komendanta, mieszkającego na stałe za granicą, działalności upamiętniającej i mającej na celu przywrócenie społeczeństwu polskiemu świadomości na temat działań i walk AK w okresie okupacji. Nastąpiła aktywizacja środowiska AK skutkująca akcjami upamiętniania członków i czyny AK poprzez fundowanie tablic pamiątkowych, organizowanie rocznicowych spotkań i nabożeństw, zbieranie i opracowywanie materiałów historycznych oraz rozpoczęcie prac nad monografią z zamiarem jej publikacji. Ze strony organów bezpieczeństwa zaistniała obawa, że powstałe opracowanie historyczne może zostać przekazane za granicę czemu zamierzano przeciwdziałać. W celu dezaktywacji tego środowiska i neutralizacji zagrożenia SB rozpoczęła akcję zmierzającą do jego infiltracji i skłócenia - zastosowano środki techniki operacyjnej (podsluchy telefoniczne, podsluch pokojowy i perlustrację korespondencji), obserwację zewnętrzną i wprowadzono oraz rozbudowywano agenturę (także wywodzącą się ze środowiska AK). 16.10.1971 powracającemu za granicę jednemu z emigracyjnych b. członków AK i zarazem inspiratorowi akcji opracowania monografii AK, na przejściu granicznym Kunowice zarekwirowano opracowane materiały (10 teczek) dot. działalności Obwodu AK „Obroża”, które wg SB zawierały "sformułowania antyradzieckie i antypolskie". W skutek utraty części materiałów i doprowadzenie działaniami operacyjnymi do skłócenia zaangażowanych weteranów nie doszło do publikacji. Mieszkający w tym czasie na Śląsku Franciszek Amałowicz włączył się do tych prac upamiętniania w 1970 roku. Uzyskano informację, że w 1971 roku przekazał za pośrednictwem innej osoby 2 zebrane relacje Radiu Wolna Europa (zostały wyemitowane). Ostatecznie z czasem stał się jednym z motorów przedsięwzięcia, co spowodowało pogłębienie jego kontroli przy zastosowaniu środków operacyjnych przez SB, przeprowadzono z nim także rozmowy ostrzegawcze. Sprawę zakończono 20.11.1973. Akta zarchiwizowano 06.12.1973 w KSMO pod sygn. 65011/II.

Akta o sygn. IPN BU 0227/880 (65011/II) t. 1-4 oraz zapisy ewidencyjno-kartoteczne.

1) Tom 4 stanowią akta sprawy operacyjnej (sprawa agenturalna na osobę potem sprawa ewidencyjno-obserwacyjna) o sygn. arch. 62008/II dot. rozpracowania o krypt. "Unikat". Sprawa dot. innej osoby - byłego zastępcy Delegata rządu londyńskiego na Kraj i członka AK. Akta skomasowano z aktami o sygn. 65011/II z powodu angażowania się ich figuranta w prace nad opracowaniem monografii dot. Obwodu AK "Obroża". 2) Akta KE krypt. "Uparty" zawierają także materiały z okresu wcześniejszego: od 1967, a w przypadku t. 4 od 1950 roku.

Zarejestrowany 27.03.1975 przez Wydz. III KSMO w Wydz. „C” KSMO pod nr rej. 29097 do Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia (SOS) o krypt. „Kronikarz”. Powodem rozpracowania było kontynuowanie przez Franciszka Amałowicza dalszych prac nad gromadzeniem materiałów historycznych dot. Obwodu AK "Obroża", a więc działalności objętej rozpracowaniem w ramach wcześniej prowadzonego Kwestionariusza Ewidencyjnego o krypt. "Uparty". Figurant energicznie przystąpił do prac wykorzystując, zdaniem SB, "niedozwolone" metody pozyskiwania relacji od b. członków AK. W toku rozpracowania zastosowano kontrolę ze strony osobowych źródeł informacji, perlustrację korespondencji i obserwację zewnętrzną. Dalszego rozpracowania figuranta zaniechano z powodu jego śmierci 16.04.1975. Akta SOS zarchiwizowano 10.06.1975 w KSMO pod sygn. 66122/II.

Akta o sygn. IPN BU 0227/1009 (66122/II), t. 1-2 oraz zapisy ewidencyjno-kartoteczne.